

บทที่

2

แนวคิดและทฤษฎีจริยธรรม

จริยธรรมกับกฎหมาย

จริยธรรม	กฎหมาย
1 เป็นเรื่องของจิตสำนึกเกี่ยวกับคุณธรรม	1 เป็นบทบัญญัติหรือข้อบังคับของรัฐ
2 ถ้าทำผิดถูกสังคมลงโทษ	2 ลงโทษโดยรัฐ
3 ไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษร	3 มีเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน
4 เป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมระดับสูงของมนุษย์	4 เป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมระดับต่ำของมนุษย์
5 เป็นการควบคุมพฤติกรรมจากภายใน	5 เป็นการควบคุมพฤติกรรมจากภายนอก
6 ผู้ปฏิบัติกระทำด้วยใจสมัครและภูมิใจที่ได้ทำ	6 ถูกบังคับให้ทำเพราะเป็นกฎหมาย

แหล่งที่มาของจริยธรรม

- ⊕ ศาสนา - แหล่งกำเนิดของจริยธรรมที่สำคัญที่สุด
- ⊕ ปรัชญา
- ⊕ วรรณกรรม
- ⊕ สังคม
- ⊕ การเมือง

กระบวนการเกิดจริยธรรมของมนุษย์

- ⊕ เกิดจากการเรียนรู้ระบบสังคม
- ⊕ เกิดจากการเลียนแบบ
- ⊕ การปฏิบัติตามหลักธรรมสากล
- ⊕ การสร้างจริยธรรมในตนเอง
- ⊕ การบำเพ็ญประโยชน์และพันธสัญญา
ประชาคม

จริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา

😊 หัวใจพุทธศาสนา

1. ให้เว้นจากการทำความชั่ว
2. ให้หมั่นทำความดี
3. ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

😊 หลักจริยธรรมในพุทธศาสนา

1. ระดับพื้นฐาน ได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรม
2. ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบท 10
3. ระดับชั้นสูง ได้แก่ อริยมรรค 8

เบญจศีลและเบญจธรรม

◆ **เบญจศีล** คือ ศีล ๕ ได้แก่

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากฆ่าสัตว์มีชีวิต
๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้
๓. กาเมสุ มิจฉาจारा เวรมณี เว้นจากการประพฤตินอกใจ
๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการกล่าวเท็จ
๕. สุราเมรยมัชชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และเมรัย

◆ **เบญจธรรม** คือ ธรรม ๕ ข้อ

๑. เมตตา กรุณา คู่กับ ศีลข้อที่ ๑
๒. สัมมาอาชีวะ คู่กับ ศีลข้อที่ ๒
๓. ความสำรวมในกาม คู่กับ ศีลข้อที่ ๓
๔. ความมีสัตย์ คู่กับ ศีลข้อที่ ๔
๕. ความมีสติรอบคอบ คู่กับ ศีลข้อที่ ๕

กุศलगรณบท 10

1. การเว้นจากการฆ่าสัตว์
2. การเว้นจากการลักทรัพย์
3. การเว้นจากการประพฤตินิโคตในกาม
4. การเว้นจากการพูดคำไม่เป็นจริง
5. การเว้นจากการพูดคำหยาบคาย
6. การเว้นจากการพูดยุยงให้คนแตกสามัคคี
7. การเว้นจากการพูดไร้สาระ
8. การเว้นจากความคิดอยากได้ทรัพย์สินของคนอื่น
9. การเว้นจากการผูกโกรธ คิดร้าย พยาบาท
10. การเว้นจากความเห็นผิด เชื่อกรรม ผลของกรรม และคำสอนของพระพุทธเจ้า

อริยมรรค 8

1. สัมมาทิฏฐิ คือความเข้าใจถูกต้อง
2. สัมมาสังกัปปะ คือความใส่ใจถูกต้อง
3. สัมมาวาจา คือการพูดจาถูกต้อง
4. สัมมากัมมันตะ คือการกระทำถูกต้อง
5. สัมมาอาชีวะ คือการดำรงชีพถูกต้อง
6. สัมมาวายามะ คือความพากเพียรถูกต้อง
7. สัมมาสติ คือการระลึกประจําใจถูกต้อง
8. สัมมาสมาธิ คือการตั้งใจมั่นถูกต้อง

จริยธรรมตามแนวคริสตศาสนา

😊 หลักคำสอนของคริสตศาสนา มีหลักใหญ่ 3 ข้อ

1. หลักตรีเอกานุภาพ
คือให้ยึดมั่นและเคารพบูชา พระบิดา พระบุตร พระจิต
2. หลักแห่งความรัก
3. อาณาจักรแห่งพระเจ้า

😊 หลักจริยธรรมในคริสตศาสนา

1. จงศรัทธาและเชื่อในพระเจ้า
2. จงรักพระเจ้า รักครอบครัว รักเพื่อนบ้าน รักเพื่อนมนุษย์
3. ท่านปรารถนาจะให้ผู้อื่นกระทำแก่ท่านอย่างไร จงกระทำอย่างนั้นแก่ผู้อื่นเหมือนกัน
4. จงรักศัตรูและอวยพรแก่ผู้ที่ชังด่าท่าน
5. อย่ากล่าวโทษผู้อื่น เพื่อผู้อื่นจะไม่กล่าวโทษท่าน

จริยธรรมตามแนวศาสนาอิสลาม

😊 หลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

1. หลักศรัทธา 6 ประการ

- ศรัทธาในพระอัลเลาะห์องค์เดียว
- ศรัทธาในศาสดาองค์ต่าง ๆ และมีศรัทธาว่าพระมะหะหมัดเป็นศาสดาองค์สุดท้าย
- ศรัทธาในคัมภีร์อัลกุรอาน
- ศรัทธาเชื่อมั่นว่าเทพเป็นผู้นำคำสอนจากพระเจ้ามาสู่พระมะหะหมัด
- ศรัทธาเชื่อมั่นในวันพระเจ้าพิพากษาโลก หรือวันสิ้นโลก
- ศรัทธาเชื่อว่าสภาวะของโลกและชีวิตเป็นไปตามเจตจำนงของพระอัลเลาะห์

2. หลักปฏิบัติ 5 ประการ

- ประกาศ ปฏิญาณ อย่างน้อย 1 ครั้งในชีวิต
- ละมาวันละ 5 ครั้ง
- การบริจาคทาน
- ต้องถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือน ในช่วง 1 ปี
- การทำพิธีฮัจญ์ คือไปแสวงบุญที่นครเมกกะ ซาอุดีอาระเบีย อย่างน้อย 1 ครั้งในชีวิต

จริยธรรมตามแนวศาสนาอิสลาม

- ☹️ การปฏิบัติจริยธรรมในศาสนาอิสลาม
- ☹️ ข้อที่มุสลิมทุกคนไม่ควรปฏิบัติ
 - ➔ ปฏิเสธไม่ยอมเชื่อพระอัลเลาะห์
 - ➔ ฆ่าตัวตาย รวมทั้งฆ่าผู้อื่น
 - ➔ ไม่มีความเป็นธรรม ทรมานสัตว์ ทำให้ผู้อื่นเกิดทุกข์
 - ➔ อกตัญญูต่อพ่อแม่ แม้เพียงกิริยาไม่สุภาพ
 - ➔ มีชู้ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม
 - ➔ ดื่มสุรา เสพของมีนเมา ฯลฯ
- 😊 ข้อที่มุสลิมทุกคนควรปฏิบัติ
 - ➔ กตัญญู และรักบิดามารดา
 - ➔ เคารพอ่อนน้อมต่อผู้มีเกียรติและผู้อาวุโส
 - ➔ เมตตาสงสารและอุปการะผู้ที่ต่ำกว่า
 - ➔ รู้จักเอาใจซึ่งกันและกัน และเอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - ➔ ประพฤติดีต่อเพื่อนบ้านใกล้เคียง รักใคร่กลมเกลียวระหว่างญาติพี่น้อง ฯลฯ

ทฤษฎีคุณธรรมของพลาโต

⊕ นักปรัชญาชาวกรีก

⊕ แบ่งคุณธรรมออกเป็น 4 คุณธรรมหลัก
โดยเปรียบเทียบกับภารกิจของรัฐ

1. ปรีชาญาณ - ฝ่ายปกครอง

2. ความกล้าหาญ - ทหาร

3. การรู้จักประมาณ - ฝ่ายตุลาการ

4. ความยุติธรรม - ทุกคน

ทฤษฎีคุณธรรมของอริสโตเติล

⊕ นักปราชญ์ชาวกรีก

⊕ ได้ปรับปรุงปรัชญาคุณธรรมของพลาโตใหม่ โดยยึดการปฏิบัติสายกลาง คือ

1. ความรอบคอบ

2. ความกล้าหาญ

3. การรู้จักประมาณ

😊 จริยธรรมในทัศนะของอริสโตเติล

➔ สิ่งที่มีมนุษย์ว่าเป็นความดีมี 3 ชนิด ดังนี้

1. ความดีภายนอก ได้แก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง

2. ความดีทางวิญญาณ ได้แก่ คุณธรรม ความสุข สติปัญญา

3. ความดีทางกาย ได้แก่ สุขภาพร่างกายดี แข็งแรง ปราศจากโรคภัย

กิจกรรม

- ◆ ให้นักศึกษาระบุสิ่งที่เคยทำผิดกับคนอื่นหรือระเมิดสิทธิผู้อื่น (ทั้งคน สัตว์ ธรรมชาติ องค์กร) มา 2 อย่าง
- ◆ ให้นักศึกษาระบุสิ่ง que นักศึกษาถูกระทำหรือถูกเอาผิดเอาเปรียบจากคนอื่น หรือจากหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน มา 2 อย่าง

มาตรฐานของจริยธรรม

1. ลัทธิสัมบูรณ์นิยม

- มีความเชื่อว่า สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่โดยตัวของมันเอง มิได้ขึ้นอยู่กับสิ่งใด ความดีอยู่ที่ตัวของมันเอง ไม่ได้อยู่ที่สภาพแวดล้อม ความดีมีลักษณะสากล
- จริยธรรมเป็นสิ่งสากลเหมือนกันทุกแห่ง

2. ลัทธิสัมพัทธ์นิยม

- มีความเชื่อว่า สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่มีสภาพไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือเงื่อนไขหรือปัจจัยบางอย่าง
- จารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นเครื่องตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมที่สำคัญ

3. ลัทธิประโยชน์นิยม

- มีความเชื่อว่าความสุขเป็นความปรารถนาสูงสุด เป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด
- ผลของการกระทำเป็นเครื่องตัดสินทางจริยธรรม

ระดับของจริยธรรม

1. ระดับองค์กร

ได้แก่ จริยธรรมระดับผู้บริหารและผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางและนโยบายขององค์กรธุรกิจ ควรจะต้องใช้จริยธรรมในระดับสูง

2. ระดับบุคคล หรือจริยธรรมระดับพนักงาน

จริยธรรมสำหรับพนักงานเป็นระดับธรรมดา เป็นเรื่องส่วนบุคคลหรือเฉพาะตัวมากกว่า